

«Όταν έχεις λύπη ο Χριστός σου λείπει» (Δημήτρης Νατσιός, δάσκαλος-Κιλκίς)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

«Το επ' εμοί, εν όσω ζω και αναπνέω και σωφρονώ, δεν θα παύσω, ιδίως κατά τας πανεκλάμπρους ταύτας ημέρας, να υμνώ μετά λατρείας τον Χριστό μου, να περιγράψω μετ' έρωτος την φύσιν και να ζωγραφώ μετά στοργής τα γνήσια ελληνικά έθιμα... Αν επιλάθωμαί σου Ιερουσαλήμ, επιλησθείη η δεξιά μου, κολληθείη η γλώσσα μου τω λάρυγγί μου, εάν ου μη σου μνησθώ». (Παπαδιαμάντης).

«Το μοσκοβόλημα που βγάζουμε τα άνθη και τα βότανα, το κελήδισμα των πουλιών, το λεπτό τ' αγέρι που σαλεύει χλωρά κλαριά, τ' αλαφρό κύμα που γλυκομουρμυρίζει στην ακρογιαλιά, στους κάβους, στα νησιά, στα βουνά και τα λαγκάδια, όλα τα νιώθεις να πανηγυρίζουνε μαζί με τα μακάρια πνεύματα την Ανάσταση του Χριστού». (Κόντογλου).

Κόντογλου και Παπαδιαμάντης: από τις πιο έντιμες και αγνές μορφές των γραμμάτων μας. «Ζωγραφούν» σ' όλη τους τη ζωή «μετ' έρωτος», την γνησιότητα, ξεσκεπάζουν το κίβδηλο, το ψεύτικο, τους «χαλασοχώρηδες». Επιμένουν και οι δύο στην τήρηση της παράδοσης, όχι ως στείρα τυπολατρία και αναιμική μίμηση, αλλά ως πηγή ζώσα που αρδεύει αδιαλείπτως «το ολόδροσο δέντρο της φυλής μας».

Ο Κόντογλου είναι αυτός που έστρεψε ξανά την αγιογραφία στην βυζαντινή παράδοση. Ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός λέει «δείξε μου τις εικόνες που προσκυνάς για να σου πω τι πίστη έχεις». Μέχρι την εμφάνιση του Κόντογλου είχε επικρατήσει στους ορθόδοξους ναούς η δυτική, η κοσμική, η σαρκική νοοτροπία, με τις καταστολισμένες, γλυκανάλατες Μαντόνες, οι οποίες κρατούν στην αγκαλιά ξανθούς μπέμπεδες, που παριστάνουν το «θείο βρέφος». Όμως, όπως λέει ο Κόντογλου, οι βυζαντινοί αγιογράφοι ζωγραφίζουν με ταπείνωση, χωρίς περιττά ψιμύθια και στολίδια, δίχως καμμιά φιλοδοξία να ξαφνιασούνε και να κάνουν

εντύπωση, ζωγραφίζανε σαν να προσεύχονται. Στα χρόνια, διηγείται, της βασιλείας του Λέοντος του Σοφού κάποιος ζωγράφος θέλησε να ιστορήσει τον Σωτήρα Χριστό, ώστε να μοιάζει με τον θεό Απόλλωνα και αμέσως παρέλυσε, «εξηράνθη η χειρ αυτού».

Για την βυζαντινή μουσική, σφοδρός επικριτής των καινοτομιών είναι ο Παπαδιαμάντης. Γινόταν θηρίο, αν μάθαινε πως κάποιος ιερέας ή ψάλτης μετέφραζε τα ιερά κείμενα στην «δημοτικιά». «Ο πόθος της επιδείξεως, η μανία της καινοτομίας, η υπερηφάνεια και ο εγωισμός» οδηγούν μερικούς σε εκσυγχρονιστικές θεωρίες. Το «ανοίξω το στόμα μου και πληρωθήσεται πνεύματος» πώς θα αποδοθεί: «θ' ανοίξω το στόμα μου και θα γεμίσει πνεύμα και θα βγάλω λόγο;». Τα τροπάρια, τονίζει, γίνονται νεκρά μέχρι νεκροφανείας. «Ποιος Έλληνας», γράφει ο Κόντογλου, «θα νιώσει κατάνυξη από τα μουσικά αυτά μασκαριλίκια και πώς θα κάνει την προσευχή του ακούγοντας τα λόγια των αγίων μελωδών να αλλοιώνονται και να γελοιοποιούνται από τα στόματα ψευτονεωτεριστών;». Ο Παπαδιαμάντης ήταν αρνητικός έναντι της τότε πολιτικής, διότι έβλεπε να διαμορφώνεται ένας πολιτικός βίος έξω από την πνευματική και ηθική παράδοση της εκκλησίας, κάτι που επαναλαμβάνεται εντονότατα στις μέρες μας.

Ο Σπύρος Μελάς στον «Πρόλογο» των «Απάντων», από τον Γ. Βαλέτα (τομ. Α, σελ. 18) παρατηρεί: «Είναι ο μόνος που είδε ότι η θρησκεία, με άλλα λόγια η Ορθοδοξία, ήταν η σπονδυλική στήλη του εθνικού σώματος». Απόκλιση από την Ορθόδοξη πολιτική παράδοση για τον Παπαδιαμάντη σήμαινε και σημαίνει πολιτικό θάνατο του Γένους. Και γι' αυτό ήταν σφόδρα πολέμιος εναντίον αυτών που συκοφαντούσαν την βυζαντινή μας παράδοση, που περισσότερο ίσως κι από πνευματική, είναι παράδοση πολιτική, μέσα από την θρησκευτική της έκφραση. Στο περίφημο διήγημά του «Λαμπριάτικος Ψάλτης», που δημοσιεύτηκε το 1893 στην «Ακρόπολη», γράφει τα ακόλουθα σαρκαστικά, γι' αυτούς που τον μυκτήριζαν για την εμμονή του να γράφει θρησκευτικά - εορταστικά διηγήματα: «Μη θρησκευτικά προς Θεού! Το ελληνικόν έθνος δεν είναι βυζαντινοί, εννοήσατε; Οι σημερινοί Έλληνες είναι κατευθείαν διάδοχοι των αρχαίων....». και οι δύο γέροντες Δάσκαλοι του Γένους, δίδαξαν με τον απaráμιλλο τρόπο τους το πώς μπορεί να ανορθωθεί ο τόπος.

Σε συνθήκες πολλαπλής κρίσης (οικονομικής, κοινωνικής, πνευματικής και ανθρωπολογικής) που διάγει η χώρα μας η μόνη δυνατότητα επιβίωσής μας θα ήταν η επιστροφή στην Παράδοσης της τρισεύγενης Ρωμιοσύνης και η σύνδεσή της με τις τρομερές προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε. Δύο παράγοντες, ριζιμιά λιθάρια, πρέπει να ξαναβρούν τον κυριολεκτικά εθνοσωτήριο στόχο τους: Η

οικογένεια και το σχολείο. Για την παιδεία που διακονώ εδώ και 33 χρόνια...

Μια παιδεία αναστάσιμη θέλουμε, παιδεία χαράς και χάριτος.

Αυτό θα σήμαινε αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων έτσι ώστε, με κοπιαστική μελέτη και σπουδή, ο μαθητής να μαθαίνει να γράφει, να διαβάζει, να υπολογίζει και να εκφράζεται σωστά, να γνωρίσει τις βασικές πτυχές της Ιστορίας, του Πολιτισμού και της Πίστεώς μας και της Γλώσσας μας. Αυτό όμως προϋποθέτει δασκάλους-παιδαγωγούς που πιστεύουν βαθιά στην παιδευτική αξία του μαθήματος, το οποίο και θέλουν να το μεταδώσουν στους μαθητές τους. Ο δάσκαλος και εν γένει ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να γίνει, μέσα από το παράδειγμα της ζωής του, η χαμένη «αυθεντία» και το κοινωνικό πρότυπο, ο Ρωμιός, ο Ορθόδοξος Έλληνας, που χαιρετά τους μαθητές του κάθε πρωί, για 40 ημέρες, ως την Ανάληψη του Χριστού, με το κοσμοχαρμόσυνο μήνυμα: Χριστός ανέστη. Δεν ντρέπεται να παρουσιάζει Αυτόν που τόσο πολύ έχουν ανάγκη τα νέα παιδιά. (Όταν έχεις λύπη ο Χριστός σου λείπει, έλεγε ο άγιος Παΐσιος). Να ακουστούν στις σχολικές αίθουσες και πάλι πρωί- πρωί τα «γράμματα που διαβάζουνε οι αγράμματοι κι αγιάζουνε» και όχι νεοταξικά ευφυολογήματα του τύπου «πρώτα ο μαθητής», «το νέο σχολείο που μαθαίνει στον μαθητή να μαθαίνει» ή τα τελευταίας κοπής «εργαστήρια δεξιοτήτων», που μόνο άγχος γεμίζουν τον δάσκαλο, καρκεύματα εν πολλοίς δηλητηρίων. Αυτές οι κενές περιεχομένου προτάσεις δήθεν ελευθεριότητας και ψευτοπροοδευτικότητας οδηγούν στη γενίκευση της αμάθειας, στην απόκτηση περιστασιακών, κατακερματισμένων, άχρηστων πολλές φορές, γνώσεων -πληροφοριών, που είναι αδύνατον να συνδεθούν μεταξύ τους. Να στραφούμε επιτέλους στους δικούς μας, στα μυρίπνοα άνθη τους Γένους, που χωρίς πτωχοαλαζονείες και μωρές επιδείξεις κηρύσσουν και διδάσκουν: «Όλες οιπίστεις είναι ψεύτικες... μόνο η πίστις των Ορθοδόξων είναι καλή και αγία. Τούτο σας λέγω τώρα. Να ευφραίνεσθε όπου είσθε Χριστιανοί». (Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός). Χριστός Ανέστη!!

Πηγή: aktines.blogspot.com